ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՂՎԱՁ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՄԵՆԱՀԱՅՐԱԿԱՆ

ԳՈՒՍԱՆԱՎԱԶ

ՓԱՐԻԶ, 23 ՄԱՅԻՍԻ 1885 Թ.

«ԱԶԴԱԿ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ 399 — 400

Տարեկան բաժանման գները ֆրանկով՝ Ֆրանսիայի համար 10 ֆրանկ, Ամերիկայի համար 5 դոլար, Ռուսաստանի համար 5 ռուբլի, Թուրքիայի համար 5 ոսկի, Հնդկաստանի համար 5 ռուպի, Եգիպտոսի համար 50 ֆրանկ։ Ամսագրի գինը 5 սանթիմ։ Ամսեկան բաժանորդագրությունը 1

ՊԱՏԱՐԱԳ

ՀՈԳԻ ՄԻՄԻԹԱՐԵԱՆՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԳԱԾ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հրատարակիչ եւ խմբագիր՝ Տ. Խորէն Եպս. Նիւթաճեան
Տպագրեալ ի Վիեննա։

Ա.

Avoir sa religion chez soi, c'est une grande force; un pape extérieur est une faiblesse. Si vous voulez conserver une vieille chose, habituez la vie nationale. Si vous voulez conserver une vieille chose, habituez la vie nationale. Si vous voulez conserver une vieille chose, habituez la vie nationale.

Victor Hugo.

«Ունենալ հաւատքը իր տեղերում» մեծ ոյժ է ազգի համար։ Ոչ միայն նրա համար, որ ազգը ամրանում է ներքին կեանքով, այլ նաեւ նրա համար, որ ազգը ամրանում է արտաքին կեանքով։ Եթէ ուզում էք պահել հին կարգերը, սովորեցրէք ազգին ապրել ազգային կեանքով։ Եթէ ուզում էք պահել հին կարգերը, սովորեցրէք ազգին ապրել ազգային կեանքով։ Եթէ ուզում էք պահել հին կարգերը, սովորեցրէք ազգին ապրել ազգային կեանքով։

Ֆրանսիացի մեծ հեղինակը ճիշտ է ասում։ Ազգը ոչ միայն ոյժ է ստանում, երբ ունի իր հոգեւոր կեանքը, այլ եւ ամրանում է, երբ ունի իր ազգային կեանքը։ Ազգային կեանքը ամրանում է ազգային հաստատութիւնների միջոցով։ Ազգային հաստատութիւնների միջոցով ազգը ամրանում է ներքին կեանքով։ Ազգային հաստատութիւնների միջոցով ազգը ամրանում է արտաքին կեանքով։

Ազգային հաստատութիւնները ազգի համար նոյն նշանակութիւնն ունեն, ինչ որ ունեն ֆիզիքական մարմնի համար նրա անդամները։ Ինչպէս մարդու մարմինը չի կարող ապրել առանց անդամների, նոյնպէս ազգը չի կարող ապրել առանց ազգային հաստատութիւնների։ Ինչպէս մարդու մարմինը չի կարող ապրել առանց անդամների, նոյնպէս ազգը չի կարող ապրել առանց ազգային հաստատութիւնների

ՀԱԶԱՐՎԱՓՎԱՑԿՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԱԿ.

(Վիկտորիա մէ)

ՀԱՅՐԸ

(Վերջաւորութիւն տես «Մատենադարան» թիւ 37)

Ա

Ա յ ս ա ր տ.

Ո՜հ, ինչպէս ուրախ էի, երբ ինձ ասացին, որ մեր գիւղի մօտ ռազմական ուսումնարանի սպաներ են գալու՝ զինուորական վարժանքներ անելու։ Ես ինքս էլ ուզում էի զինուորական դառնալ, ինչպէս հայրս էր եղել։ Ես ինքս էլ ուզում էի ձիու վրայ նստել, սուր քաշել, ինչպէս հայրս էր անում։ Ես ինքս էլ ուզում էի ամբողջ օրը ձիու վրայ նստած՝ դաշտերում պտտ

ահելոյս պ. քաղաքապետին նշանակեալ անուանական ցուցակի վերաբերութեամբ մանրամասն տեղեկութիւններ, մնանուանդ ներկայ տարուայ տեղւոյս գեղատառաները պպ. Դ. Մերիմանեանց և Գ. Սրօրշչիևանց լինելով բնիկ Ալէքսանդրօպօլեցիներ և ճանաչելով տեղւոյս բոլ նահիւններին յատկանիշ յատուկ. առելի նուրբ կերպով կրնան յիշեալ անուանական ցուցակին ճանոթութեանց կազմուելուն, որով և վերջ կը տրուի միանգամայն զանազան անբաւականութեանց և ընչին պատճառներից յառաջացող բամբասանաց: Մեծայոյս ենք, որ մեր այս հաճելի առաջարկը չի մնալ ձայն բարբառոյ յանապատի:

Խմբագիր տէր, խնդարհարար խնդրում եմ ի անկիւն ընդունել այս երկտողս պատուական «Մեղու»ի առաջիկայ համարներից մէկում:

Մարտիրոս Պօզոնեանց.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

«Հասարակ գործակցութեան» Լօնդոնից հեռագրում են. «Վերջին տասն օրը Աֆղանստանի սահմանագծի որոշման գործն ամենեին առաջ չը գնաց. Ախտամենայնիւ բանակցութիւնք Լօնդոնի և Պ. Պետերբուրգի մէջ տարուննակւում են և կրում են աշխարհագրա, կան բացատրութեանց գնատրութիւն: Պ. Սաթվէնի Լօնդոն և Զակրժևսկու Պետերբուրգ գալը, որոնք բերին նոր քարտէսներ, բանակցութիւնքը թեթևացնելու փոխարէն, աւելի բարդեցին գործը: Նոր տեղեկութիւնք լիակատար չերևեցան և նոր քարտէսների վերայ շատ կէտերը վատ են որոշած: Այսպէս հետևանքն այն եղաւ, որ վիճելի երևեցաւ բոլոր սահմանագիծը: Այն լուրը, թէ դժուարութիւնք ներկայացնում են մնայն մի քանի կէտերը, սխալ է, ընչպէս և այն լուրը, թէ Ռուսաստանը ցանկանում է ունենալ իւր ներկայացուցիչը Կաբուլում: Շատ կարելի է, որ ապագայում, երբ հարկաւոր կը լինի հաստատել էմիրի հետ կանոնաւոր յարաբերութիւնք, Ռուսաստանն անէ գոյէ այդպիսի պահանջ, բայց մինչև ցայժմ արտաքին գործոց նախարարութեանում այդ մասին բնաւ տեղեկութիւն չը կայ. Միջնորդութեան խնդիրը, կարծես, բոլորովին անհետացած է տերիզանից.

—

Արաբական լրագիր «Ալ-Ադրաս», որ հրատարակւում է Կահիրէում և մեծ կշիռ ունի արևելքում, հետևեալ նկատողութիւնն է անում էմիր Աբդուրրահմանի բանակցութեանց մասին լորդ Դիֆֆերինի հետ.—Էմիրը յիրաւի անկարող էր երաչխաւորել անգլիական զօրքերի ազատ անցը Աֆղանստանի վրայով, ինչպէս յայտնի է, աֆղաններն առանձին բարեկամական զգացմունք չեն տածում ոչ զէպի անգլիացիներն և ոչ էլ զէպի ռուսները. Նոցա միակ ցանկացածն է իրանց անկախութեան պահպանութիւնը. իսկ եթէ հանգամանքները պահանջէն, նոքա աւելի լաւ կը համարեն դառնալ ռուսաց հպատակ, որոնց զգլխական զգաստութիւնն աւելի համապատասխան են արևելեան ազգաց բարուց, քան այլ ազգերի զգլխական սկզբունքները: Նոյն լրագիրը մի այլ յօդուածում յայտնում է ուրախութիւն վէմի խաղաղասիրական ելքի մասին և ասում է, որ այս հետևանքին հասնելու գլխաւոր պատճառներից մէկն էլ է այն անվստահութիւնն, որ Լօնդոնում ունին զէպի էմիրի խոստումները և որ կարծել է տալիս, թէ անգլիական զօրքերը կարիոր զէպքում մանելով Աֆղանստան, կը դանեն այնտեղ մէկի փոխարէն երկու թշնամիք.

—

Անգլիական լրագիրներին հեռագրում են Սիմլայից, որ ուսելնզէն և պատերազմական մխերքները, որոնք պատրաստվել էին հնդկական բանակի համար, կը պահվին կվետտայի ամրարանում.

—

«Standard»-ը ասում է, որ Հնդկական կառավարութեան Աֆղանստանից ստացած տեղեկութիւնից դուրս են տանում, որ Ռուս զօրաց յաջողութիւնքն և Անգլիայի անընդունակութիւնը խոչընդոտելու արևմտեան էմիրի վերայ խոլին ազատութիւն գործել են Զանեզալով հաստատուն չնահակ արևմտեան Աֆղանստանում և ճանաչելով իր անկարողութիւնը պատերազմելու ուսաց դէմ նա հակում է դնելու աւելի ուսաց դաշնակցութիւնը, քան իր յոյսը Անգլիայի խոստացած օգնութեան վերայ դնելու: Կաբուլից ստոյգ տեղեկութիւնք ստացված են, որ էմիրը պատրաստվում է ամենաեական զէպքերի համար և իր ընտիր զօրքերը խրկում է աֆղանական Թուրքեստան, որ նա յոյս ունի, որ իր հպատակների համակրութիւնն ու սէրը բաւական պաշտպանութիւն կը լինեն նրան: Բացի սրանից յայտնի է, որ էմիրը ուղարկել է իր գանձերը Ֆայզաբատ, որ Բադաքշան նահանգի գլխաւոր քաղաքն է.

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԲԱԴՈՒԻՑ պ. Ս. Ա. գրում է.— Ա. ազգ. կանանների հետ մեծ կսկիծ ունի նա ևս և չուկայի (բազարի) մաքրութիւնը: Եթէ տեղւոյս նորակարգ «Ազգ. մանուածոյը» իր գործունէութեան առաջին քայլը կախի հենց այդ չուկայից. նա անյուսալի կը գայ այն եզրակացութեան, որ խափանէս այդ բազարը ներկայանում է մեր առաջ ուրիշ տեղից, բայց եթէ մի չանհապան զգաստութեան՝ Այդտեղ կը գտնի նա բաւական մեծ քանակութեամբ անպիտանացած զանազան մրգեղէններ, հնացած ձկներ, միսեաց խլզիր և վերջապէս չատ այդ տեսակ անպիտանացած առարկաներ, որոնց վաճառանոցի տեղը միայն ծովի յատակը պէտք է լինի: Ամենանպիտան բազարը մեր քաղաքում պիտի ընդունել տրէպների թագինը, որը գտնվում է Գումայ կոչուած հրապարակի մօտ: Այդ թագի գարշահոտութիւնը ընդհանուր է. այնպէս որ չատ անգամ անկարելի է լինում և անց ու դարձ անել.

Մեր չուկայի թագերից ամենագեղեցիկը ներկայանում է միայն մսավաճառների թագը: Մտնելով այդ թագը մարդ զմայլվում է. երբ տեսնում է մսավաճառների իսաակ և գեղեցիկ միատեսակ հագուստները: Մի թագ մսավաճառների որ գտնվում է պատահմամբ կոչուած հրապարակից քիչ հեռու, «Լօնդօն» հիւրանոցի հանդէպ, բոլորովին ևրօպական բազար է ներկայացնում. իրան մեծ, լայն, բարձր խանութներով: Աբդուրրահմանին չը չեզուելու համար մենք բազելներս (եթէ արդարև մտածում ենք առողջապահութեան վրայ) պարտական ենք մեր խորին չարչարակալութեան հաստատքը մտաւցանել մեզ. պ. Ագեքսանդր Վարչամեանցին, որը իր օրվայ պարապմունքի կէսը նուիրելով այդ բանին, հսկում է չատ ուշադրութեամբ, որպէս զի միանգամ ընդ միշտ մաքրութեան օրէնքը այդ մարդկանց համար պահանջ դառնայ: Կան նա ևս մի քանի թագեր էլ, որոնք վաճառական դասի են պատկանում, և որոնց համար խօսելը աւելորդ եմ համարում, քան սրամիտ իւրաքանչիւր վաճառական դէմ իւր կարողութեան չափ հսկանալով առողջապահական օրէնքի նշանակութիւնը, աչքառում է խստապահպ արշահոտութիւններից, միանալով միշտ հաստատուն առողջապահական օրէնքին.

* * *

Թիֆլիզի հասարակութեան արդէն յայտնի հայազգի բժիշկներս պ. Շելխանցին, որ Խարկովի համալսարանի պրօֆեսոր է և դասախօսում է ներքին հիւանդութեանց մասին, այս ամառը դառնալու է Պիատիգորսկ և կ'ընդունի հիւանդներին 15-ից մայիսի մինչև 20 օգոստոսի: Նրա բնակարանն է վերին բուլվարում, կանևսկու տանը (Верхній Бульваръ д. Каневскаго).

* * *

ԲԱԴՈՒԻՑ պ. Ասպետը գրում է.— Անցած 26-ին Բազուայ «Մարդ. ընկ.» քան և երկու երրորդ տարեչրջանն է. Յարգելի խորհուրդը լինչպես տեղեկացանք հատատ ապրելով, պարտաւորվում է ամենաշքեղ կերպով տօնի այդ օրը: Մեծ. պ. նախագահ-Աղաթոնեանը արդէն թոյլտուութիւն է տացել վճակախաղի համար և երկու տարվայ ժողովված ապահարատիների ձեռագործների այս տարի կը ցրուին.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՇՕԿՕԼԱԴ

Ս. ՍԻՈՒ և ԸՆԿ.

(Ц. 2442.)

ԿԵՉԻՒ (ԹԳՂՏԵՆՈՒ) ԲԱԼԱՍԱՆ

ԲԺՇ. ԼԵՆԳԻԼԻ

Բոլոր չուղարկելիք ապրանքի պիտոյից զգուշանայ պէտք է հիշել:

Տալիս է կաշւոյն մեծ ճերմակութիւն, ոչընչացնում է պիսակը, հեռացնում է կաշւոյ այրուածքը, բշտիկները,—հարթում է ճակատները և տալիս է կաշւոյն քնքուշութիւն և թարմութիւն:

Յոյժ ախորժելիք գործածութեան ժամանակ.

Մուտքը Ռուսաստան թոյլատրված Ս.-Պետերբուրգի բժշկական դեպարտամենտի կողմից: Շատ կան և կիզճամանը, ուսած և խնդրում են ապահովել վաճառի վերայ. սպիտակ կամնադոյն շիշ պրուսակի վերայ աւստրիական նշան (արծիւ). Էպիտեթի վերայ գործարանի պրոշմը (ապրնկ կուժը ձեռքին կեչիի առկ) և նոր դրոշմածոյով ուներն վերնագրով:

ԱՅՍ ՄԻՋՈՑԸ ՓՈՐՁՈՒԱԾ Է 35 ՏԱՐՈՒԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ.

!!! 1884 թուականին վաճառված է մեկուկէս միլիոն շիշից աւելի: Շիշն գինն է 1 ռ. 65 կոպ.: Օտարաքաղաքացիք աւելացնում են ձանապարհածախս 60 կոպ:

Վաճառվում է Ռուսաստանի բոլոր գեղատնական խանութներում Մոսկվայում՝ Ա. Կուչերի և ընկ. Կ. Ֆերրէյնի, Օ. Գէալէնի, Գ. Բրաունաի, Շտոկմանի և Լեմանի, Լիտէրի և Հիրշֆելտի, Ն. Մատկոսէնի մօտ:

Ս. Պետերբուրգում՝ Գեղատանց ապրանքների առաջ ընկերութեանում:

Թիֆլիզում՝ Գեղատանց ապրանքների կովկասեան ընկերութեան խանութում և սրա բաժնում բացուում:

(Ц. 12,221).

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

ՁԵՌՆԱՐԿ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ Ս. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆԻ

վաճառվում է Թիֆլիզում՝ Ե. Շահվերդեանի լրագրական զործակալութեան մէջ, Կնդրոնական զրավաճառանոցում եզերաց Ղուկասեանների բանկային զրասենեակում և պ. Ծատուրեանի լամպաչինի մագազինում: Օտարաքաղաքացիք փոստի ծախք չեն վճարում դիմելով հետևեալին՝ Тифлисъ Лабораторная улица, № 11. С. Манукьянцу. Գինն է 2 ռուբլի: (29) 20—20

ԱՒԱՋԻՆ ՄԱՆՈՒԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(ՎԱՐԱՆՑՈՎԻ ԱՐՔԱՆԻ ՀԱՆԴԷՊ)

Հիւանդներին ընդունում են ԱՄԵՆ ՕՐ: Առաւօտեան՝ 9—11 ժ. Բուժքոյրը— մանկական և ներքին հ.,— Նաւասարդեան— վիրաբուժական (նաև աստամնացաւի) և վեներական հ. 10—11½ ժ. — Կին-բուժիկ Շէյբէնինա— մանկաբարձութեան, կանանց և մանկական հ. 11½—1 ժ. — Պոտկինո— աչքացաւի: Երեկոյեան՝ 6—7 ժ.,— Նաւասարդեան— ամեն օր,— Շէյբենինա, Բուգկովսկի և Նաւումենկո— երկշաբթի և շաբաթ:

Համաճոգեկոչ (կոնսիլիում—հիւանդանոցի բոլոր բժիշկների) երեքշաբթի և շաբաթ երեկ. 7—8 ժ.:

Հիւանդանոցը ունի սենեակներ գիշերօթիկ հիւանդների համար ամսական 40—80 ռ. վճարով:

Երթևեկ հիւանդները վճարում են 50 կ. համախորհրդի համար 3 ռ.: Զքաւորները՝ անվճար:

Հիւանդանոցի վերակացու՝ ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ.

(100) 40—21

Թիֆլիսի հայերէն գրքերի տպագրական ընկերութեան հրատարակութեամբ լոյս տեսաւ.

ՎԱՆԱՅ ՍԱՂ

Հաւաքածոյ վիպագրական ժողովրդական ԵՐԿԵՐԻ, ՀԷՔԻԱԹՆԵՐԻ ԱՌԱՍՏՆԵՐԻ և ՀԱՆԵԼՈՒԿՆԵՐԻ (տեղական բարբառով):

Ժողովեց ԳԷՈՐԳ Գ. ՇԻՐԵՆՑ.

վաճառվում է Թիֆլիսի բոլոր Հայ գրավաճառանոցներում.

Գինն է 75 կոպէկ:

(164) 3—3

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ, 22-го Мая 1885 г. Типограф. М. Рот. и К-о На Гал. проспектѣ Домъ № 41.

Տպարան Մ. Ռօտչենանց և ընկ.